

מי הכיר את בשיר?

נדמה לי שזה חל בצורה מפליאה על התנועה. שהוא ביקש להקים. היא נועדה להיות ההיפך מהיהדות. אך היא היתה מעין יהדות הפוכה — מיטב התסביכים היהודיים. כשהם עומדים על הראש. מי שראה את רטוש בתוכנית הטלוויזיה — שהיתה, לצערי, גרועה מאוד — יכול היה לראות בו רבי חסידי. שימו לו כיפה על הראש. הדביקו לו זקן. והוא רבי. המוקף באברכים, והמטיף להם בלהט תורה שכולה אמת, שאין בה ספקות. שהוא מאמין בה באמונה שלמה. שכל סטיה ממנה היא כפירה.

גם לתוצאות התורה היה דמיון מוזר לתוצאות הקני אות היהודית. אהרון אמיר יכול היה לשאת את דברו בכל הפגנה של גוש-אמונים, ואיש לא יידע את ההבדל — מלבד הצליל הגרוני בעיני ובח"ת. כמוכן, גם לחי מנים שבגוש-אמונים (אם יש כאלה) אין מיבטא כליכך מיוחתי כמו לנצר זה של מישפחת ליפץ מורושה.

הכנענים טענו כי "ארץ-עבר" כל הארץ שבין הפרת הים התיכון, היא ארץ העברים, ואין היא שייכת לאיש בלתי אם לעברים, בני ארץ-עבר. אין בה זכות כלשהי ל-עברים, כי אין כלל עברים, אלא רק "ערביאים", עבריים-בני-עבר שנדמה להם בטעות שעברים הם.

יש הבדל עצום בין תפיסה זו ובין התפיסה היהודית הקנאית, האומרת שכל הארץ מנחל-מצריים ועד הנהר הגדול, נהר פרת. היא ארץ-ישראל, ואין בה מקום לפלטי-טינים, מפני שאין בכלל פלסטינים.

הכנענים רצו להתחבר עם עדות-המיעוט בארץ-עבר, ובראשם המארונים, כדי להילחם ב"פני-ערביות". אריאל שרון, המודיע כי אינו אוכל בשר-חזיר, ושהוא מאמין לגמרי לגמרי באלוהים (ראה ראיון עם אוריאל הגדולה), התחבר עם המארונים, כדי להילחם ב"טרוריוס הערבי".

רואים את ההבדל? עצום!

את כל מעשיו של אריאל שרון אפשר לבצע על פי התורה של ישראל אלדד או של יונתן רטוש. שתי תרכים מובילות לאותו המקום.

האמת הפשוטה היא כי בכנעניות היא תמיד משהו מן הפאשיזם, ולא במיקרה. מקורה בימין הקיצוני של התנועה הרוויזיוניסטית — אנשים כמו אדי גורביץ (הוא חורון) ו-אוריאל הלפרין (הוא אורי שלח. הוא יונתן רטוש), שהלכו אחרי זאב ז'בוטינסקי עד שמצאו שהוא מתון וליברלי מדי.

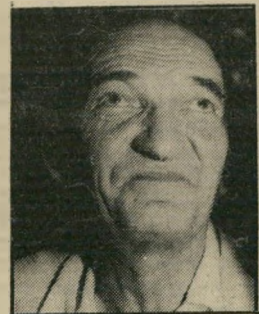
באותם הימים באירופה, כל תנועות הימין הקיצוני חיפשו גיבורים קדמונים בעבר לאומי מפואר, אמיתי או מדומה. הגרמנים גילו את הטבטונים הקדמונים, מוסוליני שיחזר את האימפריה הרומאית, הציונות דבקה בבית השני, והכנענים חזרו אל ימי-הראשית של ארץ-כנען. זה היה באופנה, והתנועה הכנענית לא נבדלה, בעצם, מעשרות תנועות דומות באירופה, שכולן פנו עורף לנצרות והש-תוקפו לתיארת הפרימיטיבית של העידן הפאנגי.

כל זה היה מצער, כי בתורה הכנענית היה גלום גרעין של אמת, שביטא משהו שכולנו חשנו בו: שגולדת בארץ אומה, שאינה המשך אוטומטי של הפנורה היהודית, אלא משהו רעון וחדש המבקש לפרוש כנפיים, לפתח תרבות לאומית חדשה. בצורה זו או אחרת קיבלנו כולנו את הרעיון הזה, וניסינו כולנו — איש-איש על פי דרכו — להתיר אותו בדפוסים שגראו לו. אני עשיתי זאת בכתבי העת במאבק, שהוצאתי באמצע שנות ה-40, ובו הסאתי לרעיון כי האומה העברית החדשה היא יחידה חדשה ונפרדת, וגם חלק מן העם היהודי, כשם שאוסטרליה וקנדה הן חלק מן התרבות האנגלו-סכסית.

כבר סיפרתי לא פעם

את סיפור פגישתי הראשון (ולמעשה גם האחרונה) עם רטוש. שעוד נקרא אז שלח, אך איני יכול להת-אפק לספרו בהודמנות זו שוב:

הפסל-הסופר בנימין ת-מוז, אחד מראשוני הכנע-נים, ערך לי היכרות עם רוב הכנענים, וביניהם גם צעיר בשם מתתיהו פלד, שפרש כעבור זמן-מה מן הקבוצה. באחד הימים ה-ציע תמוז להפגיש אותי עם המנהיג העליון של הקבר-צה, אוריאל שלח. הפגי-שה נערכה בקפה ג'ונסקי, ברחוב יבנה בתל-אביב.

רטוש

שלח הסביר לי שאין שום קשר בין האומה העברית החדשה והפנורה היהודית, שהיהדות היא משהו זר ומזיק, שרק מי שגולד בארץ הוא עברי (דבר שלא חל, אגב, על שנינו) ושיש לשים קץ לעליה היהודית. שמעתי את דבריו, ואז שאלתי: מדוע צריכים להפ-סיק את העליה? יבואו היהודים, יילדו כאן ילדים — הרי אלה יהיו, לפי תורתו, עברים טהורים, מדוע לא להתייחס אל היהודים כאל בתי-הרושת לעברים, כשם שהרומאים התייחסו אל ה"פרולטרים" שלהם כאל בתי-הרושת לחי-נים?

זאת היתה חוצפה, כי אני הייתי בן 18, והוא היה מורה-הדור, ואכן, מאז ועד יום מותו לא אמר לי עוד שלום ברחוב.

יהיה עניין אחר לגמרי. יקום מימסד כביר לפיקוח על מילוי המיצות. משגיחיתנועה דתיים יטילו את מוראם על המאמינים. המוני נהגים יחזרו בתשובה. וכי מי רוצה לבי-לות את היי-הנצח בכיבוש של גיהנום, רק מפני שלא עצר ליד הרמזור?

היארתי לעצמי גם את ההמשך.

אחרי כמה מאות שנים תיעלם התחבורה המוטורית מן העולם. אנשים יפרשו כנפיים ויעופו, כמו ציפורי-דרור. מסוקים וזעירים, כגודל הקטנועים, יהיו את אמצעי-התח-בורה העיקרי.

הכבישים ייעלמו מן הרחובות. השבילים בין הבתים ישמשו את הולכי-הרגל בלבד, למרחקים קצרצרים.

אבל הרמזורים ימשיכו לתפקד כראוי. כל כמה שניות יתחלף האור האדום בירוק, וחזור חלילה, כי הרמזור הוא עניין קדוש, ושיכבה אדירה של כוהנים תהיה מופקדת עליהם.

במשך הזמן ישכחו הכל מי הקים את הרמזורים ולשם מה. תפקידם שוב לא יהיה קשור בצורך מעשי. אנשים ישתחוו להם. יאמרו ברכה, ייעצרו באור אדום, ימשיכו באור ירוק. מדוע? מפני שכך אמר אלוהים. ומי אנחנו שנהרר אחרי מיצות האלוהים.

אנשים מתוחכמים יגידו שהיה, כמוכן, סיבה מעשית למיצות זו. האור האדום יכול לבלבל את חושינו של אדם, ועל כן אסור לנוע כשהוא דולק. פסיכולוגים מלומדים יערכו מחקרים ויוכיחו כי אכן, המדע המעודכן ביותר מאשר זאת, אחרים יאמרו כי העצירה הקצרה בפניות, כאשר נדלק האור האדום, טובה לנפש האדם, ומאפשרת לו להתייחד עם בוראו כמה פעמים ביום. אחרים יגידו שפוט שכל עם

חוששני שמעטים יתאבלו בלב שלם על מותו של בשיר אל-ג'מיל. רבים יגידו לעצמם, כדברי ישוע מנצרת, שמי שחי על חרב, מת חרב.

לחובתו של ג'מיל הצעיר נוספו מעשייו-רועה ללא-ספור, לא רק נגד דרוזים, מוסלמים ופלסטינים, אלא גם (ובעיקר) נגד מתחריו בקרב העדה המארונית. בין השאר: רצח בנו של המנהיג המארוני סלימאן פראנג'יה, טוני, יחד עם כל בני-ביתו, והנסיון לרצוח את בנו של כמיל שמעון, דני, עם כל בני מישפחתו.

במילחמת-האזרחים עתירת-הוועות, העניקו כל המש-קיסים הזרים את כתר-הדרמים לפלאנגות, למרות שגם שאר האירגונים לא טמנו את ייהם בצלחת.

אין ספק כי הנשיא, הנ-פי של לבנון נבחר על פי שיטת-בחירות מיוחדת במינה, הבחרים — חברי הפרלמנט — הובאו לישי-בתי-הבחירה בעזרת הטנ-קים של צה"ל. עדי-ראייה טוענים כי ראו חברי-פרל-מנט באים במכוניותיהם, כי אשר משני צדיהם יושבים אנשי-פאלנגות חמושים, כי שאקדחיהם תקועים בין צלעות הבחורים. אבל אני מצטער על מותו, ולא רק מפני שאני מתעב רצח פוליטי מכל סוג שהוא.

בשיר

הייתי בטוח כי ג'מיל-יה-

בן עוד יביא לאדונים בגין ושרון כמה הפתעות. שמה הלועזי של תנועת הפלאנגות שאול מתנועתו של פרנזיסקו פראנקו. המייסד, פיאר אל-ג'מיל, ביקר בגרמניה הנאצית והתרשם עד כדי כך מן המישטר הפאשיסטי, עד כי החליט לאמץ את הדגם הזה גם למי-לגתו העדתית. נדמה לי שלמד מפראנקו יותר מכפי שנראה לעין.

פראנקו הומלך בספרד על ידי הגרמנים, בעזרת האיט-לקים. חילי-האוויר הגרמני, יחד עם נשק וגייסות ששגרו לעזרת פראנקו מגרמניה ומאיטליה, הכריעו את הכף במלחמת-האזרחים הממושכת והעקובה-מדם.

כשפרצה מלחמת-העולם, היו הגרמנים בטוחים כי ספרד הפאשיסטית תאוך לעזרתם, ואז הופתעו בצורה בלתי-נעימה מאוד. פראנקו הפאשיסט, שאותו הם המ-ציאו ממש, ושלא היה אלא יצירי-פיהם, משך אותם באף. הוא הבטיח להיכנס למלחמה לצידם אם יספקו לו נשק מסויים (שבמיקרה לא היה מצוי בידם) ואם יתגש-מו תנאים אלה ואחרים — שלא התגשמו — ובסוף נשאר מן הצד במשך כל המלחמה. זאת היתה בגידה צינית בפטרוניו, אך הוא הציל את ספרד מאימי המלחמה, כאשר נפלו היטלר ומוסוליני, נשאר פראנקו על כיסאו, במשך דור שלם.

משהו דומה עמד לקרות בפרשת בשיר הצעיר. אך "נבחר" לכהונה-הנשיא, הודיע כי אינו עומד לחתום על חוזה-שלום עם ישראל, וכי הוא עומד להעמיד את סעד חדאד למישפט על עריקה ובגידה. הוא התקשר עם השיל-טון הסעודי, ורצה להתפשר עם המוסלמים בארצו. בקי-צור: הוא אמר לכושי הישראלי שהוא עשה את שלו, ושהוא יכול עתה — במטותא מכבודו — ללכת.

הפיניקים הקדומים היו מעצמה עולמית, במושגי ה-ימים ההם. הם הקימו מעין אימפריה, ששלטה בתקופות מסוימות בים התיכון. קשריהם חבקו את העולם התרבותי של אז. אך הם לא אהבו להילחם. לא ידוע על אף מיל-חמה אחת שהחלה ביוזמת צור, צידון וגבל. הפיניקים השתדלו תמיד שהעבודה השחורה תעשה ביד אחרים. בשיר אל-ג'מיל פעל על פי מסורת זו. הוא שיכנע את ראשי ישראל לפלוש ללבנון. הישראים הפרימיטיביים עשו את העבודה השחורה, והוא התכונן לקצור את הפירות. תקופת שילטונו יכלה להיות מעניינת, אך נראה כי מישאו לא היה מעניין בכך.

שיעור דתי

כמעט ונדרסתי במעבר-החציה, כאשר נהג ניסה לרמות את האור האדום.

מה לעשות, חוקי-התנועה אינם עוזרים. שום דבר אינו מפחיד את הישראלי. אין הוא פוחד מפני המחבלים ושאר אויבים, הזוממים לכולתו. האם שוטר-תנועה יטיל עלי מורא?

לידי עמד להידרס תלמיד-הכמ, לבוש קאפוטה וחבוש מיגבעת שחורה (החום הגיע ל-31 מעלות). האיש בוודאי אינו נוסע בשבת, אינו אוכל טרפה ונבלה, ואינו שותה יין-נסך.

מיצות מיותרות לגמרי. מדוע לא מיצוה האומרת שאסור לנסוע באור אדום?

וכך התחלתי להגות בדת חדשה, מודרנית, שתוכל להשפיע על חיינו ממש. משה רבנו, אילו ירד עתה מהר-סיני, היה מבשר בוודאי דיברות אחרים, כגון: "לא תיסע באור אדום, למען יאריכון ימך". או: "לא תדרוס הולכרי רגל, כי הולכריה היתה בצאתך ממצריים, בית-עבדים". כאשר זה לא היתה עוד עניין של קנס, או של יוכוח ופטר-תנועה חמודה, אלא עימות עם אלהים, זה

זקוק למסורת, וזוהי המסורת שלנו. יותר מכפי ששמר ישראל על הרמזור, שמר הרמזור על ישראל. וראו-נא מה קרה לכל העמים שפירקו את הרמזורים. הם עברו מן ה-עולם, ואילו עמי-ישראל חי.

בינתים גדלק האור הירוק, והמשכתי בדרכי. אחרת, מי יודע לאילו מעמקים של חוכמה הייתי צולל?

כולם בנוזנות

ליד ביתי מתפקד בחור צעיר ונחמד, שרוח אלוהותית טובה נחה עליו מדי פעם, בעיקר בלילות אחרי הצות, ואז הוא יוצא לרחוב ומשמיע לנו דרשות על ענייני-דור-מא. המסר העיקרי שלו הוא שכולם בן-נוזנות.

אין לי ספק שהוא צודק לגבי תוכן המסר, אך היה לי ספק לגבי הדיקדוק.

יש מונח עברי שימושי — אולי המונח החשוב ביותר בשפה העברית העדכנית — הוא "בן-נוזנה". הוא תפס את מקומו של הרבה מילים אחרות, ומהוות עתה את ההגדרה העיקרית של ישראלי אחד בפי רעהו.

אך מהי לשון-הרבים של מונח-קסם זה? הפיתוי הראשון הוא לאמר, "בן-נוזנה". אך אין זה הגיוני, האם שני הנתגים שחלפו על פני כרגע, אחד ב-מרצדס ואחד בטיטוראן, יכולים להיות בניה של אותה נוזנה עצמה?

בוודאי שלא. ולכן מוטב להגיד "בני-נוזנות". אבל זה מגושם, וזה גם מחטיא, לדעתי, את המטרה. בן-נוזנה שוב אינו צירוף של שתי מילים, מדובר על איש אחד, אשר הבן-נוזנותיות שלו היא מהות אופיו. בעצם אין זה בן-נוזנה, אלא בנוזנה.

משום-כך אני דווקא נוטה לדיקדוק של האיש הנחמד הזה, הצועק כרגע מתחת לחלוני. אין ספק — כולם בנוזנות.

הכנענים וגוש-אמונים

יונתן רטוש אמר פעם כי ההיפך מחמור אינו סוס. ההי-פך מחמור הוא חמור הפוך.